

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO PROCESO KODEKSO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2015 m. kovo 26 d. Nr. XII-1567
Vilnius

1 straipsnis. 38 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 38 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Nepilnamečių nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų, taip pat fizinių asmenų, kurių civilinis veiksnumas tam tikroje srityje apribotas, atstovais pagal įstatymą teisme yra atitinkamai jų tėvai, tėčiai ar rūpintojai. Šioje dalyje nurodytiems nepilnamečiams ir fiziniams asmenims, kurių civilinis veiksnumas tam tikroje srityje apribotas, kurie yra bylos šalys arba tretieji asmenys, turi būti pranešta apie prasidėjusį teismo procesą ir pasiūloma jame dalyvauti.“

2. Pakeisti 38 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Nepilnamečių iki keturiolikos metų, taip pat fizinių asmenų, pripažintų neveiksniais tam tikroje srityje, teises ir įstatymų saugomus interesus gina teisme jų atstovai pagal įstatymą – atitinkamai jų tėvai, tėčiai, globėjai, išskyrus šiame Kodekse numatytus atvejus.“

2 straipsnis. 87 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 87 straipsnio 1 dalies 5 punktą ir jį išdėstyti taip:

„5) ieškinį palikus nenagrinėtą, kai ieškovas nesilaikė tos kategorijos byloms nustatytos išankstinio ginčų sprendimo ne teisme tvarkos ir galima pasinaudoti šia tvarka, kai ieškinį pareiškė neveiksnus tam tikroje srityje asmuo, kai šalis neprimokėjo žyminio mokesčio, taip pat palikus pareiškimą nenagrinėtą šio Kodekso 431 straipsnio 3 dalyje numatytu atveju;“.

3 straipsnis. 137 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 137 straipsnio 2 dalies 7 punktą ir jį išdėstyti taip:

„7) pareiškimą padavė neveiksnus tam tikroje srityje fizinis asmuo;“.

4 straipsnis. 163 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 163 straipsnio 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) kai šalis netenka veiksnumo tam tikroje srityje;“.

5 straipsnis. 166 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 166 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) šio Kodekso 163 straipsnio 1 ir 2 punktuose numatytais atvejais – iki paaiškės mirusio fizinio asmens ar pasibaigusio juridinio asmens teisių perėmėjas ar aplinkybės, dėl kurių teisių perėmimas neįvyko, arba iki bus paskirtas neveiksnaus tam tikroje srityje fizinio asmens atstovas pagal įstatymą;“.

6 straipsnis. 296 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 296 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) jeigu pareiškimą padavė neveiksnus tam tikroje srityje fizinis asmuo;“.

7 straipsnis. 315 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 315 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) skundą paduoda neveiksnus tam tikroje srityje asmuo arba asmuo, neturintis teisės jį paduoti;“.

8 straipsnis. 366 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 366 straipsnio 1 dalies 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6) jeigu viena iš šalių proceso metu buvo neveiksni tam tikroje srityje ir nebuvo atstovaujama atstovo pagal įstatymą;“.

9 straipsnis. 442 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 442 straipsnio 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje arba ribotai veiksnium tam tikroje srityje ir nepilnamečio pripažinimo veiksnium (emancipuotu);“.

10 straipsnis. XXVIII skyriaus pavadinimo pakeitimas

Pakeisti XXVIII skyriaus pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„XXVIII SKYRIUS

BYLOS DĖL FIZINIO ASMENS PRIPAŽINIMO NEVEIKSNIU TAM TIKROJE SRITYJE ARBA RIBOTAI VEIKSNIU TAM TIKROJE SRITYJE IR NEPILNAMEČIO PRIPAŽINIMO VEIKSNIU (EMANCIPUOTU)“.

11 straipsnis. 462 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 462 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Pareiškimas dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje paduodamas asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, gyvenamosios vietos apylinkės teismui.“

12 straipsnis. 463 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 463 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„463 straipsnis. Pareiškimo padavimas

1. Pareiškimą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje gali paduoti:

- 1) asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, sutuoktinis;
- 2) asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, tėvai, pilnamečiai vaikai;
- 3) globos (rūpybos) institucija;
- 4) prokuroras.

2. Pareiškimą dėl nepilnamečio fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje galima paduoti ne anksčiau kaip likus šešiams mėnesiams iki asmens, kuris turėtų būti pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, pilnamečystės.

3. Pareiškimą pripažinti fizinį asmenį neveiksniu tam tikroje srityje padavęs asmuo gali iki bylos nagrinėjimo užbaigimo reikalavimą pakeisti ir prašyti tą asmenį pripažinti ribotai veiksnium tam tikroje srityje, o pradiniam pareiškime prašęs fizinį asmenį pripažinti ribotai veiksnium tam tikroje srityje – prašyti jį pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje.

4. Asmuo, kuris padavė aiškiai nepagrįstą pareiškimą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, teismo nutartimi gali būti nubaustas nuo vieno šimto keturiasdešimt keturių iki penkių šimtų septyniasdešimt devynių eurų bauda. Iš šio asmens taip pat priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.

5. Pareiškimą dėl nepilnamečio pripažinimo veiksnium (emancipuotu) gali paduoti pats nepilnamečis, jo tėvai, rūpintojas ir globos (rūpybos) institucija.

6. Pareiškimą dėl nepilnamečio nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų teisės savarankiškai disponuoti savo pajamomis bei turtu apribojimo ar atėmimo gali paduoti vaikų globos (rūpybos) institucija, prokuroras ir kiti suinteresuoti asmenys. Nagrinėjant šį pareiškimą, *mutatis mutandis* taikomos šio skyriaus ketvirtojo skirsnio nuostatos.“

13 straipsnis. 464 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 464 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„464 straipsnis. Dalyvaujantys byloje asmenys

1. Byloje dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksnio tam tikroje srityje ar ribotai veiksnio tam tikroje srityje dalyvaujantys asmenys, be pareiškėjo, yra asmuo, kurį prašoma pripažinti neveiksnio tam tikroje srityje ar ribotai veiksnio tam tikroje srityje, taip pat globos (rūpybos) institucija. Teismas kaip dalyvaujančius byloje suinteresuotus asmenis gali įtraukti asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksnio tam tikroje srityje ar ribotai veiksnio tam tikroje srityje, artimuosius giminaičius ar kartu gyvenančius jo šeimos narius.

2. Tik tais atvejais, kai fizinio asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksnio tam tikroje srityje ar ribotai veiksnio tam tikroje srityje, dėl sveikatos būklės, patvirtintos asmens sveikatos priežiūros įstaigos išvada, negalima iškviešti ir apklausti teisme ar įteikti jam teismo dokumentų, byla gali būti nagrinėjama šiam asmeniui nedalyvaujant.

3. Byloje dėl nepilnamečio pripažinimo veiksnio (emancipuotu) ar byloje dėl nepilnamečio nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų teisės savarankiškai disponuoti savo pajamomis bei turtu apribojimo ar atėmimo dalyvaujantys asmenys, be pareiškėjo, yra pats nepilnametis, jo tėvai ar rūpintojas, taip pat globos (rūpybos) institucija, jei nepilnametis neturi tėvų.“

14 straipsnis. 464¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 464¹ straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„464¹ straipsnis. Registravimas

Teismas ne vėliau kaip kitą darbo dieną po sprendimo pripažinti fizinį asmenį neveiksnio tam tikroje srityje ar panaikinti fizinio asmens neveiksnumą, apriboti fizinio asmens veiksnumą tam tikroje srityje ar panaikinti veiksnumo apribojimą ir šiame skyriuje nustatyta tvarka priimto sprendimo dėl nepilnamečio nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų teisės savarankiškai disponuoti savo pajamomis ir turtu apribojimo ar atėmimo, taip pat sprendimo panaikinti atitinkamą ankstesnį sprendimą įsiteisėjimo privalo sprendimo duomenis pateikti Neveiksnų ir ribotai veiksnų asmenų registro tvarkymo įstaigai Neveiksnų ir ribotai veiksnų asmenų registro nuostatuose nustatyta tvarka.“

15 straipsnis. XXVIII skyriaus antrojo skirsnio pakeitimas

Pakeisti XXVIII skyriaus antrąjį skirsnį ir jį išdėstyti taip:

„ANTRASIS SKIRSNIS**BYLOS DĖL FIZINIO ASMENS PRIPAŽINIMO NEVEIKSNIU TAM TIKROJE SRITYJE****465 straipsnis. Pareiškimo turinys**

Pareiškime dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksnio tam tikroje srityje, be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, turi būti išdėstytos aplinkybės, rodančios fizinio asmens psichikos sutrikimą, dėl kurio tas asmuo negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, taip pat turi būti pateikta sveikatos priežiūros įstaigos pažyma, kiti įrodymai apie asmens psichinę būklę, socialinio darbuoto išvada apie asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksnio tam tikroje srityje, gebėjimą pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus savarankiškai ar naudojantis pagalba konkrečiose srityse. Asmens gebėjimo pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus nustatymo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras. Šiame straipsnyje numatytame pareiškime turi būti nurodytos sritys, kuriose pareiškėjas siūlo pripažinti asmenį neveiksnio.

466 straipsnis. Pasirengimas bylai

1. Jeigu yra duomenų apie fizinio asmens psichikos sutrikimą, teisėjas, kuriam paskirta parengti bylą nagrinėti, asmens psichinei būklei nustatyti nutartimi paskiria teismo psichiatrijos ekspertizę, jeigu tokia ekspertizė nebuvo atlikta anksčiau, ir išreikalauja būtinus ekspertizei atlikti asmens medicininius dokumentus. Šia ekspertize siekiama nustatyti, ar yra pagrindas pripažinti asmenį neveiksnio tam tikroje srityje ar jo veiksnumą tam tikroje srityje apriboti. Teismo psichiatrijos ekspertizės galima neskirti, jei yra kreiptasi dėl pirmiau priimto teismo sprendimo panaikinimo ar dėl teismo sprendimo peržiūrėjimo šio Kodekso 469 straipsnyje nustatyta tvarka ir teismui pakanka kitų įrodymų apie asmens psichinę būklę. Be to, teismas kreipiasi į Neveiksnų ir ribotai veiksnų asmenų registro tvarkymo įstaigą prašydamas pateikti

duomenis apie asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje, pateiktus išankstinius nurodymus. Šiuo atveju Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų registre esantys duomenys apie asmens pateiktą išankstinį nurodymą perduodami teismui Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų registro nuostatuose nustatyta tvarka.

2. Teisėjas praneša fiziniam asmeniui, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje, kad nagrinėjant bylą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje būtina, kad jam atstovautų advokatas, ir nustato terminą, per kurį šis fizinis asmuo turi pasirinkti advokatą, teiksiantį jam teisinę pagalbą, ir pranešti apie tai teisėjui. Fizinis asmuo, pasirinkęs advokatą, teiksiantį jam teisinę pagalbą, apie tai praneša teisėjui.

3. Jeigu fizinis asmuo, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje, per teismo nustatytą terminą pats nepasirenka advokato, teiksiančio jam teisinę pagalbą, teisėjas, kuriam paskirta parengti bylą nagrinėti, praneša valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai apie tai, kad asmeniui, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje, būtinas advokatas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XII-2127](#), 2015-12-03, paskelbta TAR 2015-12-14, i. k. 2015-19743

467 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Bylą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje teismas nagrinėja žodinio nagrinėjimo tvarka, pranešęs byloje dalyvaujantiems asmenims.

2. Jeigu asmuo, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje, į teismo posėdį neatvyksta ir nėra šio Kodekso 464 straipsnio 2 dalyje nurodytų aplinkybių, teismas gali nutarti atvesdinti šį asmenį į teismą padedant policijai arba pavesti jį apklausti kitam to asmens buvimo vietos teismui. Asmens apklausa atliekama dalyvaujant gydytojui psichiatru.

3. Jeigu asmuo, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje, vengia teismo psichiatrijos ekspertizės, teismas gali priimti nutartį priverstinai nusiųsti asmenį ambulatorinei teismo psichiatrijos ekspertizei atlikti. Šią nutartį vykdo policija. Dėl nutarties gali būti duodamas atskirasis skundas.

4. Tais atvejais, kai ambulatorinio tyrimo metu gautų duomenų teismo psichiatrijos ekspertizės išvadai apie asmens psichikos būklę pateikti nepakanka, teismas gali priimti nutartį paskirti stacionarinę teismo psichiatrijos ekspertizę ir ne ilgiau kaip šešioms savaitėms pasiųsti asmenį, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje, į ekspertizės įstaigą stebėti. Prieš priimdamas tokią nutartį teismas turi apklausti byloje dalyvaujančius asmenis. Išimtiniais atvejais teismas motyvuotu ekspertų prašymu gali pratęsti nurodytą terminą iki trijų mėnesių. Dėl teismo nutarties skirti stacionarinę teismo psichiatrijos ekspertizę ir pasiųsti asmenį į ekspertizės įstaigą ar pratęsti asmens laikymo joje terminą gali būti duodamas atskirasis skundas.

5. Nagrinėdamas bylą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje, teismas asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje, ar pareiškėjo prašymu arba savo iniciatyva turi aiškintis ir aplinkybes, ar nėra pagrindo apriboti asmens veiksnumą tam tikroje srityje, arba siūlyti jam sudaryti sutartį dėl pagalbos priimant sprendimus teikimo. Kai teismui kyla abejonių dėl asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje tikslingumo, visos abejonės turi būti vertinamos asmens, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje, naudai ir visais atvejais turi būti taikomos kuo mažiau asmens veiksnumą ribojančios priemonės.

6. Teismui nagrinėjant bylą dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje, būtina, kad asmeniui, kurį prašoma pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje, atstovautų advokatas.

468 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Išnagrinėjęs bylą teismo posėdyje, teismas priima sprendimą pripažinti fizinį asmenį neveiksniu tam tikroje srityje arba pareiškimą atmeta. Priėmęs sprendimą pripažinti asmenį neveiksniu tam tikroje srityje, teismas sprendime nurodo baigtinį sričių, kuriose asmuo pripažįstamas neveiksniu, sąrašą.

2. Bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad nėra pagrindo fizinį asmenį pripažinti neveiksniu tam tikroje srityje, tačiau yra pagrindas fizinio asmens veiksnumą tam tikroje srityje apriboti, teismas priima sprendimą fizinį asmenį pripažinti ribotai veiksnium tam tikroje srityje. Bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad nėra pagrindo pripažinti fizinį asmenį neveiksniu tam tikroje srityje ar apriboti fizinio asmens veiksnumą tam tikroje srityje, tačiau šiam asmeniui reikalinga pagalba priimant sprendimus, teismas pasiūlo asmeniui, kurio veiksnumą tam tikroje srityje prašoma apriboti, sudaryti su asmeniu, kuriuo jis pasitiki, sutartį dėl pagalbos priimant sprendimus ir tai nurodo sprendime. Bylos nagrinėjimo metu

nustatęs, kad yra pagrindas pripažinti asmenį neveiksniu tam tikroje srityje ir kad taip pat yra pagrindas pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje, teismas sprendime nustato baigtinį sričių, kuriose asmuo pripažįstamas neveiksniu, sąrašą ir sričių, kuriose asmens veiksnumas apribojamas, sąrašą.

3. Bylinėjimosi dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje išlaidos, išskyrus atstovavimo išlaidas, padengiamos iš valstybės lėšų. Už teismo paskirtas ekspertizes šiose bylose apmokama Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

4. Teismo sprendimu, kuriuo fizinis asmuo pripažįstamas neveiksniu tam tikroje srityje, gali būti išsprendžiami ir globos nustatymo ar globėjo šiam asmeniui paskyrimo klausimai šio Kodekso XXX skyriuje nustatyta tvarka.

5. Teismo sprendimą turi teisę apskusti dalyvaujantys byloje asmenys, taip pat ir pats neveiksniu tam tikroje srityje pripažintas fizinis asmuo.

469 straipsnis. Teismo sprendimo peržiūrėjimas ir panaikinimas

1. Jeigu pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje fizinis asmuo pasveiksta arba pagerėja jo sveikatos būklė ir dėl šio sveikatos pagerėjimo jis gali visiškai ar iš dalies suprasti savo veiksmų reikšmę ar juos valdyti, bylą išnagrinėjęs pirmosios instancijos teismas pagal asmens globėjo ar kitų šio Kodekso 463 straipsnio 1 dalyje išvardytų asmenų arba paties neveiksniu tam tikroje srityje pripažinto asmens pareiškimą, remdamasis teismo psichiatrijos ekspertizės išvada, priima sprendimą panaikinti pirmiau priimtą savo sprendimą ir pripažinti pasveikusįjį veiksnium arba pripažinimą neveiksniu tam tikroje srityje pakeisti į pripažinimą ribotai veiksnium tam tikroje srityje. Teismo psichiatrijos ekspertizės galima neskirti, jei teismui pakanka kitų įrodymų apie asmens psichinę būklę. Priėmęs šioje dalyje nurodytų asmenų pareiškimą, teismas apie pareiškimo priėmimą praneša neveiksniaus tam tikroje srityje asmens, dėl kurio gautas pareiškimas teisme, gyvenamosios vietos savivaldybėje sudarytai ar veikiančiai Neveiksnių asmenų būklės peržiūrėjimo komisijai. Pripažinęs asmenį neveiksniu tam tikroje srityje, teismas *ex officio* įvertina, ar šiam asmeniui reikalinga pagalba priimant sprendimus kitose srityse, ir, kai reikia, pasiūlo jam sudaryti sutartį dėl pagalbos priimant sprendimus.

2. Teismas peržiūri sprendimą, kuriuo asmuo pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje, kai į teismą dėl šio sprendimo peržiūrėjimo kreipiasi Neveiksnių asmenų būklės peržiūrėjimo komisija. Peržiūrint teismo sprendimą, *mutatis mutandis* taikomos šiame skyriuje nustatytos taisyklės.

3. Teismas, nagrinėdamas šiame straipsnyje nurodytas bylas, sprendžia, ar yra pagrindas panaikinti arba pakeisti teismo sprendimą, kuriuo asmuo pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje.

4. Teismas, nagrinėdamas šiame straipsnyje nurodytas bylas, gali priimti šiuos sprendimus:

- 1) palikti galioti peržiūrimą teismo sprendimą;
- 2) pakeisti peržiūrimą teismo sprendimą, pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje ir nustatyti sričių, kuriose asmuo pripažįstamas ribotai veiksnium, sąrašą;
- 3) pakeisti peržiūrimą teismo sprendimą ir nustatyti naują sričių, kuriose asmuo pripažįstamas neveiksniu, sąrašą ir sričių, kuriose asmuo pripažįstamas ribotai veiksnium, sąrašą;
- 4) panaikinti peržiūrimą teismo sprendimą ir pasiūlyti asmeniui sudaryti sutartį dėl pagalbos priimant sprendimus;
- 5) panaikinti peržiūrimą teismo sprendimą.

5. Teismui nagrinėjant šiame straipsnyje nurodytas bylas, būtina, kad neveiksniu tam tikroje srityje pripažintam asmeniui atstovautų advokatas. Jeigu neveiksniu tam tikroje srityje pripažintas asmuo neturi advokato, teiksiančio jam teisinę pagalbą, teisėjas, kuriam paskirta parengti bylą nagrinėti, praneša valstybės garantuojamą teisinę pagalbą organizuojančiai institucijai apie tai, kad šiam asmeniui būtinas advokatas.“

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XII-2127](#), 2015-12-03, paskelbta TAR 2015-12-14, i. k. 2015-19743

16 straipsnis. XXVIII skyriaus trečiojo skirsnio pakeitimas

Pakeisti XXVIII skyriaus trečiąjį skirsnį ir jį išdėstyti taip:

„TREČIASIS SKIRSNIS BYLOS DĖL FIZINIO ASMENS PRIPAŽINIMO RIBOTAI VEIKSNIU TAM TIKROJE SRITYJE

470 straipsnis. Pareiškimo turinys

Be bendrųjų reikalavimų, keliamų procesinių dokumentų turiniui ir formai, pareiškime dėl fizinio asmens pripažinimo ribotai veiksnium tam tikroje srityje turi būti išdėstytos aplinkybės, rodančios fizinio asmens psichikos sutrikimą, dėl kurio tas asmuo iš dalies negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, taip pat turi būti pateikta asmens sveikatos priežiūros įstaigos pažyma, socialinio darbuotojo išvada apie asmens, kurį prašoma pripažinti ribotai veiksnium tam tikroje srityje, gebėjimą pasirūpinti savimi ir priimti kasdienes sprendimus savarankiškai ar naudojantis pagalba. Šiame pareiškime turi būti nurodytos sritys, kuriose pareiškėjas siūlo pripažinti asmenį ribotai veiksnium.

471 straipsnis. Pasirengimas bylai

Jeigu yra šio Kodekso 470 straipsnyje numatytų duomenų apie fizinio asmens psichikos sutrikimą, turintį įtakos asmens gebėjimui iš dalies suprasti savo veiksmų reikšmę ar juos valdyti, teismas, rengdamas bylą nagrinėti, asmens sveikatos būklei nustatyti nutartimi paskiria teismo ekspertizę, jeigu tokia ekspertizė nebuvo atlikta anksčiau, ir išreikalauja būtinus ekspertizei atlikti asmens medicininius dokumentus. Šia ekspertize siekiama nustatyti, ar yra pagrindas pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje arba pripažinti asmenį neveiksnium tam tikroje srityje. Teismo psichiatrijos ekspertizės galima neskirti, jei yra kreiptasi dėl pirmiau priimto teismo sprendimo panaikinimo šio Kodekso 474 straipsnyje nustatyta tvarka ir teismui pakanka kitų įrodymų apie asmens psichinę būklę. Be to, teismas kreipiasi į Neveiksnų ir ribotai veiksnų asmenų registro tvarkymo įstaigą prašydamas pateikti duomenis apie asmens, kurį prašoma pripažinti ribotai veiksnium tam tikroje srityje, pateiktus išankstinius nurodymus. Šiuo atveju Neveiksnų ir ribotai veiksnų asmenų registre esantys duomenys apie asmens pateiktą išankstinį nurodymą perduodami teismui Neveiksnų ir ribotai veiksnų asmenų registro nuostatuose nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XII-2127](#), 2015-12-03, paskelbta TAR 2015-12-14, i. k. 2015-19743

472 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

1. Byla dėl fizinio asmens pripažinimo ribotai veiksnium nagrinėjama laikantis šio Kodekso 467 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nustatytų taisyklių.

2. Jeigu bylos dėl fizinio asmens pripažinimo ribotai veiksnium tam tikroje srityje nagrinėjimo metu nustatoma, kad šis asmuo dėl psichikos sutrikimo negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, teismas pareiškėjo prašymu ar savo iniciatyva turi aiškintis ir aplinkybes, ar nėra pagrindo asmenį pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje. Šiuo atveju asmeniui teismas gali taikyti šio Kodekso 467 straipsnio 4 dalyje numatytas priemones. Be to, teismas turi išspręsti šio Kodekso 466 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytus klausimus. Kai teismui kyla abejonių dėl asmens pripažinimo neveiksnium tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje tikslingumo, visos abejonės turi būti vertinamos asmens, kurį prašoma pripažinti ribotai veiksnium tam tikroje srityje, naudai ir visais atvejais turi būti taikomos kuo mažiau asmens veiksnumą ribojančios priemonės.

473 straipsnis. Teismo sprendimas

1. Išnagrinėjęs bylą teismo posėdyje, teismas priima sprendimą pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje arba pareiškimą atmeta. Priėmęs sprendimą pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje, teismas sprendime nurodo baigtinį sričių, kuriose asmuo pripažįstamas ribotai veiksnium, sąrašą. Bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad nėra pagrindo pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje, tačiau asmeniui reikalinga pagalba priimant sprendimus, pasiūlo asmeniui sudaryti sutartį dėl pagalbos priimant sprendimus ir tai nurodo sprendime.

2. Bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad asmuo dėl psichikos sutrikimo negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, teismas priima sprendimą asmenį pripažinti neveiksnium tam tikroje srityje ir nurodo baigtinį sričių, kuriose asmuo pripažįstamas neveiksnium, sąrašą. Bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad yra pagrindas pripažinti asmenį neveiksnium tam tikroje srityje ir kad taip pat yra pagrindas pripažinti asmenį ribotai veiksnium tam tikroje srityje, teismas sprendime nustato baigtinį sričių, kuriose asmuo pripažįstamas neveiksnium, sąrašą ir sričių, kuriose asmuo pripažįstamas ribotai veiksnium, sąrašą.

3. Bylinėjimosi dėl asmens pripažinimo ribotai veiksnium tam tikroje srityje išlaidos, išskyrus atstovavimo išlaidas, padengiamos iš valstybės lėšų. Už teismo paskirtas ekspertizes šiose bylose apmokama Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

4. Teismo sprendimu, kuriuo asmuo pripažįstamas ribotai veiksnium tam tikroje srityje, šio Kodekso XXX skyriuje nustatyta tvarka gali būti išsprendžiami ir rūpybos nustatymo ar rūpintojo šiam asmeniui paskyrimo klausimai.

5. Teismo sprendimą turi teisę apskųsti dalyvaujantys byloje asmenys, tarp jų ir pats ribotai veiksnis tam tikroje srityje pripažintas asmuo.

474 straipsnis. Teismo sprendimo panaikinimas

1. Išnykus aplinkybėms, dėl kurių fizinio asmens veiksnumas tam tikroje srityje buvo apribotas, bylą išnagrinėjęs teismas pagal paties asmens, jo rūpintojo ar kitų šio Kodekso 463 straipsnio 1 dalyje išvardytų asmenų pareiškimą priima sprendimą panaikinti pirmiau priimtą sprendimą ir pripažinti fizinį asmenį veiksnium.

2. Jeigu pripažinto ribotai veiksnis tam tikroje srityje fizinio asmens sveikatos būklė pablogėja ir dėl šio sveikatos būklės pablogėjimo jis negali suprasti savo veiksmų reikšmės ar jų valdyti, bylą išnagrinėjęs teismas pagal asmens rūpintojo ar šio Kodekso 463 straipsnio 1 dalyje išvardytų asmenų pareiškimą, remdamasis teismo psichiatrijos ekspertizės išvada, priima sprendimą panaikinti pirmiau priimtą sprendimą ir fizinio asmens pripažinimą ribotai veiksnium tam tikroje srityje pakeisti į jo pripažinimą neveiksnium tam tikroje srityje. Teismo psichiatrijos ekspertizės galima neskirti, jei teismui pakanka kitų įrodymų apie asmens psichinę būklę. Šiuo atveju *mutatis mutandis* taip pat taikomos šio Kodekso 473 straipsnio 2 dalies nuostatos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XII-2127](#), 2015-12-03, paskelbta TAR 2015-12-14, i. k. 2015-19743

17 straipsnis. 482 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 482 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) jeigu yra galimybė, – teismo nutartis, patvirtinanti vaiko tėvų, o jei vaiko tėvai yra nepilnamečiai ar neveiksnūs šioje srityje, – jų tėvų arba globėjų (rūpintojų) sutikimą įvaikinti, išskyrus įstatymų numatytus atvejus;“.

18 straipsnis. 488 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 488 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Vaiko tėvai, o jeigu jie yra nepilnamečiai ar neveiksnūs šioje srityje, – jų tėvai arba globėjai (rūpintojai), vaiko globėjas (rūpintojas) rašytinį sutikimą įvaikinti, įformintą pareiškimu, paduoda apylinkės teismui pagal savo gyvenamąją vietą arba pagal vaiko, dėl kurio duodamas sutikimas, gyvenamąją vietą. Vaiko tėvai, kurių veiksnumas šioje srityje yra apribotas, sutikimą įvaikinti paduoda kartu su rūpintojo sutikimu.“

2. Pakeisti 488 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) duomenys apie vaiko tėvų amžių ar sveikatos būklę, jeigu jie yra nepilnamečiai ar neveiksnūs šioje srityje;“.

19 straipsnis. 489 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 489 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tėvai, globėjai (rūpintojai) gali atšaukti savo duotą sutikimą įvaikinti. Jei sutikimas įvaikinti nepilnamečių ar neveiksnių šioje srityje tėvų vaiką buvo duotas jų tėvų ar globėjų (rūpintojų), tai, kai vaiko tėvai tampa pilnamečiais ar veiksniais šioje srityje, sutikimas įvaikinti netenka galios. Pareiškimas dėl sutikimo įvaikinti atšaukimo paduodamas tam teismui, kuris patvirtino sutikimą įvaikinti.“

20 straipsnis. 491 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 491 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Šiame skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjamos bylos dėl globos (rūpybos) nustatymo nepilnamečiams asmenims bei pilnamečiams asmenims, kurie teismo sprendimu yra pripažinti neveiksniais tam tikroje srityje ar ribotai veiksniais tam tikroje srityje, taip pat bylos dėl rūpybos nustatymo veiksniesiems asmenims.“

21 straipsnis. 493 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 493 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Jei neveiksnus tam tikroje srityje ar ribotai veiksnus tam tikroje srityje asmuo turi nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra (įmonė, žemė, pastatas ir kt.), teismas pagal globos ir rūpybos institucijos prašymą ar savo iniciatyva paskiria turto administratorių. Šiuo administratoriumi gali būti skiriamas globėjas (rūpintojas) arba kitas asmuo.“

22 straipsnis. 496 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 496 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Teismas ne vėliau kaip kitą darbo dieną po sprendimų ir nutarčių dėl globos ir rūpybos nustatymo ir panaikinimo asmenims, kurie teismo tvarka pripažinti neveiksniais tam tikroje srityje arba kurių civilinis veiksnumas tam tikroje srityje apribotas, nepilnamečiams nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų, kuriems atimta ar apribota teisė savarankiškai disponuoti savo pajamomis ir turtu, taip pat nuo sprendimų ir nutarčių dėl globėjo ar rūpintojo šiems asmenims paskyrimo, atleidimo ar nušalinimo nuo pareigų įsiteisėjimo privalo šių sprendimų ir nutarčių duomenis pateikti Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų registro tvarkymo įstaigai Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų registro nuostatuose nustatyta tvarka.“

23 straipsnis. 505 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 505 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„505 straipsnis. Teismo pareiga inicijuoti bylos dėl globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo neveiksniui tam tikroje srityje ar ribotai veiksniam tam tikroje srityje asmeniui nagrinėjimą

1. Teismas, priėmęs sprendimą pripažinti pilnametį asmenį neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, privalo savo iniciatyva pradėti bylos dėl globos ar rūpybos šiam asmeniui nustatymo, globėjo ar rūpintojo toje srityje paskyrimo nagrinėjimą.

2. Teismas, priėmęs sprendimą pripažinti pilnametį asmenį neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, jeigu šis asmuo yra gydymo, auklėjimo ar globos ir rūpybos institucijoje, privalo savo iniciatyva nustatyti šiam asmeniui globą ar rūpybą toje srityje.

3. Teismas, priėmęs sprendimą pripažinti pilnametį asmenį neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, jeigu šis asmuo nėra gydymo, auklėjimo ar globos ir rūpybos institucijoje, privalo savo iniciatyva nustatyti šiam asmeniui globą ar rūpybą ir paskirti globėją ar rūpintoją toje srityje.“

24 straipsnis. 506 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 506 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„506 straipsnis. Pasirengimas nagrinėti bylą dėl globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo neveiksniui tam tikroje srityje ar ribotai veiksniam tam tikroje srityje asmeniui

1. Teismas, priėmęs sprendimą pripažinti pilnametį asmenį neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, tą pačią dieną nutartimi paveda globos ir rūpybos institucijai per dešimt dienų pateikti teismui duomenis, būtinus bylai išnagrinėti.

2. Globos ir rūpybos institucija raštu pateikia teismui išvadą, kurioje nurodo:

1) duomenis apie asmens, dėl kurio nagrinėjama byla, buvimo vietą ir globėjo ar rūpintojo paskyrimo reikalingumą;

2) jeigu reikia skirti globėją ar rūpintoją, pateikiama globėjo ar rūpintojo kandidatūra; nurodomi duomenys apie jį (vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data ir vieta, darbovietė, šeiminė ir turtinė padėtis, sveikatos būklė, giminystės ryšys ir santykiai su pripažintu neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje asmeniu, moralinės ir kitokios savybės, jo galimybė įgyvendinti globėjo ar rūpintojo pareigas), taip pat kitos turinčios reikšmės aplinkybės; nurodoma neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje pripažinto asmens nuomonė dėl globėjo ar rūpintojo kandidatūros;

3) jeigu pateikiama globėjo ar rūpintojo kandidatūra, pridedamas rašytinis šio asmens sutikimas ir sveikatos būklės pažyma, išduota sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

4) kai neveiksnus tam tikroje srityje ar ribotai veiksnus tam tikroje srityje asmuo turi nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra (įmonė, žemė, pastatas ir kt.), globos ir rūpybos institucijos rašte tai turi būti nurodoma bei rekomenduojama paskirti šio turto administratorių.

3. Jeigu reikalinga skirti globėją ar rūpintoją, teismas išreikalauja duomenis apie asmens, rekomenduojamo paskirti globėju ar rūpintoju, teistumą ir administracinės teisės pažeidimus.

4. Jeigu, nagrinėdamas bylą dėl globos ar rūpybos nustatymo, globėjo paskyrimo neveiksniu tam tikroje srityje pripažintam asmeniui, teismas pripažįsta, kad būtina, kad šiam asmeniui atstovautų advokatas, o neveiksniu tam tikroje srityje pripažintas asmuo advokato, teiksiančio jam teisinę pagalbą,

neturi, teisėjas, kuriam paskirta parengti bylą nagrinėti, praneša valstybės garantuojamą teisinę pagalbą organizuojančiai institucijai apie tai, kad šiam asmeniui būtinas advokatas.

5. Pasirengimas nagrinėti bylą turi būti baigtas iki teismo sprendimo, kuriuo asmuo pripažintas neveiksnium tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, įsiteisėjimo.“

25 straipsnis. 507 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 507 straipsnio pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„507 straipsnis. Bylos dėl globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo neveiksniam tam tikroje srityje ar ribotai veiksniam tam tikroje srityje asmeniui nagrinėjimas“.

2. Pakeisti 507 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Byla teismo posėdyje nagrinėjama nedelsiant po sprendimo, kuriuo asmuo pripažintas neveiksnium tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, įsiteisėjimo.“

3. Pakeisti 507 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Byla dėl globos ar rūpybos nustatymo ir globėjo ar rūpintojo paskyrimo nagrinėjama žodinio proceso tvarka. Apie bylos nagrinėjimą pranešama globos ir rūpybos institucijai, asmeniui, pripažintam neveiksnium tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, asmeniui, rekomenduojamam skirti globėju ar rūpintoju toje srityje, kitiems suinteresuotiems bylos baigtimi asmenims. Byla nagrinėjama būtinai dalyvaujant asmeniui, pripažintam neveiksnium tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, globos ir rūpybos institucijos atstovui, kuris duoda išvadą teisme, ir asmeniui, kurį rekomenduojama skirti globėju ar rūpintoju. Neveiksnium tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje pripažintas asmuo turi teisę teismo posėdyje išdėstyti savo nuomonę dėl globėjo ar rūpintojo kandidatūros, jeigu tai galima atsižvelgiant į jo sveikatos būklę. Kai neveiksnium tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje pripažinto fizinio asmens dėl sveikatos būklės, patvirtintos asmens sveikatos priežiūros įstaigos išvada, negalima iškviesti ir apklausti teisme, byla gali būti nagrinėjama šiam asmeniui nedalyvaujant. Be to, teismas, atsižvelgdamas į bylos sudėtingumą, gali pripažinti, kad būtina, kad neveiksnium tam tikroje srityje pripažintam asmeniui atstovautų advokatas.“

26 straipsnis. 508 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 508 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Pareiškimas dėl globos ar rūpybos nustatymo, globėjo ar rūpintojo paskyrimo neveiksniam tam tikroje srityje ar ribotai veiksniam tam tikroje srityje asmeniui išsprendžiamas teismo nutartimi.“

2. Pakeisti 508 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Jei neveiksnius tam tikroje srityje ar ribotai veiksnus tam tikroje srityje asmuo turi nekilnojamųjų ar kilnojamųjų daiktų, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra, teismas paskiria to turto administratorių.“

27 straipsnis. 538 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 538 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Neveiksnaus šioje srityje sutuoktinio interesais prašymą dėl santuokos nutraukimo gali paduoti jo globėjas, prokuroras arba globos ir rūpybos institucija.“

28 straipsnis. 582 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 582 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, išskyrus atvejus, kai pats teismas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, nusprendžia bylą nagrinėti žodinio proceso tvarka. Bylos dėl teismo leidimo pratęsti asmens priverstinį hospitalizavimą ir (ar) priverstinį gydymą nagrinėjamos žodinio proceso tvarka. Nagrinėjant bylą žodinio proceso tvarka, teismo posėdžio eiga nefiksuojama.“

2. Papildyti 582 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Teismui nagrinėjant bylą dėl teismo leidimo pratęsti asmens priverstinį hospitalizavimą ir (ar) priverstinį gydymą arba bylą dėl teismo leidimo pratęsti asmens būtinąjį hospitalizavimą ir (ar) būtinąjį izoliavimą, būtina, kad asmeniui, kurio priverstinį hospitalizavimą ir (ar) priverstinį gydymą arba būtinąjį hospitalizavimą ir (ar) būtinąjį izoliavimą prašoma pratęsti, atstovautų advokatas.“

3. Buvusias 582 straipsnio 5, 6, 7 dalis laikyti atitinkamai 6, 7, 8 dalimis.

29 straipsnis. 628 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 628 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Vykdomoji byla sustabdoma, kol po skolininko (išieškotojo) mirties ar juridinio asmens reorganizavimo (likvidavimo) atsiras jo teisių perėmėjas, neveiksniam tam tikroje srityje asmeniui bus paskirtas globėjas arba išnyks kitos aplinkybės, dėl kurių vykdomoji byla buvo sustabdyta.“

30 straipsnis. 789 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 789 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Išimtinai tik Lietuvos Respublikos teismai gali nagrinėti bylas dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje ar ribotai veiksnium tam tikroje srityje, paskelbimo mirusiu ar pripažinimo nežinia kur esančiu, jeigu šis asmuo yra Lietuvos Respublikos pilietis arba asmuo be pilietybės, bet jo nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje.“

31 straipsnis. 810 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 810 straipsnio 1 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) šaliai, kuri nedalyvavo nagrinėjant bylą, nebuvo tinkamai pranešta apie civilinės bylos iškėlimą bei proceso metu nebuvo sudarytos procesinės gynybos galimybės, o tais atvejais, kai ji buvo neveiksni tam tikroje srityje ar jos veiksnumas tam tikroje srityje buvo apribotas, – tinkamo atstovavimo galimybės;“.

32 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2016 m. sausio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentė

Dalia Grybauskaitė

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XII-2127](#), 2015-12-03, paskelbta TAR 2015-12-14, i. k. 2015-19743

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymo Nr. XII-1567 15 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymas